

specifických postupů a kroků, jak se žákem pracovat. SPC a PPP dále na základě vyšetření dítěte vydávají i doporučení pro umístění žáka do režimu speciálního vzdělávání (např. speciální ZŠ pro děti s PAS) (12). Zároveň školské poradenské služby jsou v kontaktu se středisky výchovné péče pro zajištění komplexity péče.

Vzdělávací systém

Doporučení pro zařazení do konkrétního vzdělávacího systému doporučují školská poradenská zařízení. Zařazení do povinné školní docházky lze odložit nejdéle do školního roku, kdy dítě dovrší osm let věku (12). U běžných škol se ve výběru rodina řídí tzv. spádovým systémem, což znamená, že dítě bude zařazeno do školy dle místa bydliště. Důležitým faktorem v rozhodovacím procesu zařazení žáka hraje rozumová úroveň a míra PAS symptomatiky – např. sociální schopnosti, míra adaptability, problémové chování apod.

Inkluzivní systém vzdělávání má pro děti s autismem výhody i nevýhody (13). Benefitem inkluzivního vzdělávání a integrace dětí s autismem do běžných základních škol je podpora fungování ve společnosti či možnost osvojování běžných vzorců chování prostřednictvím sociálního učení.

Dále je zde plynulejší návaznost na další stupně vzdělávání, lepší dostupnost pro rodinu. V běžné škole se nerozvíjí pouze dítě, dochází i k rozvoji pedagoga. Zároveň je třeba zdůraznit, že důvodem inkluze může být nedostupnost speciálních tříd s vhodným vzdělávacím programem. Další výhodou je i edukace ostatních dětí ve třídě - seznámení s odlišnostmi a budování tolerance, kvalit jako empatie atd. Možnými riziky jsou pak často opaky zmíněného – nedostatečné vzdělávání pedagogů, vysoké nároky na pedagoga, třídní problémy jako ostrakizace, rozvíjející se šikana, odmítavé reakce ze strany rodičů, dětí nebo nevhodný vzdělávací plán, či nedostatek podpůrných opatření (13, 14, 15).

Jedním ze stěžejních faktorů je dobře nastavený individuální vzdělávací plán (IVP). Tento program je vypracováván ve spolupráci se školním poradenským zařízením typu SPC a PPP, měl by být flexibilní a přizpůsobovat se v čase potřebám žáka (16). IVP může také sloužit pro děti s PAS i jako podklad pro domácí vzdělávání, přičemž tato varianta není příliš častá a je vhodná pro děti, které mají zásadní zdravotní obtíže (mj. onkologické onemocnění) (13). IVP může modifikovat podobu rámcového vzdělávacího programu (RVP), který je pro

školy závazný a určuje podmínky vzdělávání a povinný rozsah. RVP jsou podkladem pro vznik vzdělávacích programů na školách. IVP tak funguje jako jedno z podpůrných opatření, konkrétní povahu jednotlivých opatření určuje zařazení do stupně podpory na základě posouzení v SPC nebo PPP (16, 17). V tabulce 1 můžete zhlédnout stručný přehled stupňů opatření.

Díky tomuto systému mohou děti s PAS navštěvovat běžné MŠ, ZŠ, SŠ nebo na doporučení školských poradenských zařízení mohou navštěvovat specializované třídy při MŠ, ZŠ, speciální školy do dětí s autismem, logopedické třídy aj. (12).

Logopedická péče

Jednou z oblastí, které jsou u dětí s autismem narušeny, bývá oblast řeči a komunikace. V rámci logopedické péče je důležitý celkový rozvoj všech oblastí komunikace, netýká se tedy pouze korekce artikulace. Akcent je kladen na navázání vztahu s klientem, diagnostiku obtíží, zvolení vhodných pomůcek a nástrojů intervence. Cílem logopedické péče je rozvoj neverbální, verbální i paraverbální roviny komunikace, intervence zaměřené na expresivní i receptivní složku řeči, ale také rozvoj motoriky, grafo-motoriky a oromotoriky (18).

Tab. 1. Přehled úrovní podpůrných opatření (22)

Stupeň podpůrných opatření	Posuzující orgán	Charakteristika
1. stupeň	pedagog, možné konzultace s ŠPZ	<ul style="list-style-type: none"> zvýraznění běžných standardních zásad individualizované výuky
2. stupeň	doporučení ŠPZ	<ul style="list-style-type: none"> začlenění specializovanějších postupů (pomůcky, didaktika) minimální zásah do výuky ostatních dětí navýšení finančních prostředků na tzv. sdíleného asistenta
3. stupeň	nutná speciálně pedagogická a psychologická intervence, doporučení ŠPZ	<ul style="list-style-type: none"> úpravy organizace a průběhu vzdělávání zásah do výuky ve třídě nutno využívat speciálních forem a metod pro výuku žáka, včetně forem hodnocení (testy, závěrečné a maturitní zkoušky) možnost využití speciálních učebnic, kompenzačních, didaktických a rehabilitačních pomůcek indikace asistenta pedagoga pro specifické potřeby či předměty využití IVP
4. stupeň	nutná opatření a individualizace, ŠPZ	<ul style="list-style-type: none"> podstatné úpravy organizace a průběhu vzdělávání vždy IVP žák s MR – speciální škola někdy nutná náhradní forma komunikace nutnost využití speciálních učebnic možnost prodloužení docházky o jeden rok využití snížení počtu žáku ve třídě, potřeba více pedagogů na jednu třídu asistent pedagoga může pomáhat i se sebeobsluhou při fyzickém postižení
5. stupeň	vždy ŠPZ	<ul style="list-style-type: none"> nejvyšší míra přizpůsobení organizace a průběhu vzdělávání, nezbytné využití speciální pomůcek a úprava pracovního prostředí, časté využití náhradních komunikačních prostředků speciální vzdělání pedagoga silná potřeba dalšího pedagoga nejen na školní prostředí, ale i na zájmové kroužky, družinu výuka v domácím prostředí dítěte za přítomnosti pedagoga